

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Polletna naročnina L. 2.000

Letna naročnina L. 4.000

Letna inozemstvo L. 5.000

Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XXVI. - Štev. 17 (1299)

Gorica - četrtek, 25. aprila 1974 - Trst

Posamezna številka L 100

Pravilno vrednotenje dela

Ob prvem maju beremo v časopisih in poslušamo na številnih prireditvah, radiu in televiziji razne misli o delu, njega vrednotenju in o delovnem človeku.

Mnogi Cerkev očitajo, da je do zadnjih let vse premalo mislila in govorila o delu. Do neke meje to tudi drži, če gledamo na delo strogo materialistično, čeprav je z druge strani res, da je Cerkev vedno poudarjala človekovo dostojanstvo, ki se kaže tudi v tem, da si zna podvreči z delom naravne sile in se z njimi okoristiti.

Saj stoje na prvih straneh sv. pisma zapisane besede: »Napolnita zemljo in si jo podvrži!« (1 Mojz 1, 28), s čimer je Bog hotel povedati, da so vse stvari ustvarjene za človeka, človek pa je dolžan z naporom svojega uma te stvari tako izkoristiti, da mu služijo v vsakdanjem življenju.

DELO JE V SLUŽBI ČLOVEKA

Res je to, da je Bog delo sam hotel in tudi blagoslovil. Človek je ustvarjen po božji podobi in mora sodelovati s Stvarnikom pri dopolnjevanju stvarstva. Človek s svojim delom Stvarnika torej nekako dopolnjuje. Naj bo to kmet ali uslužbenec, umetnik ali obrtnik, znanstvenik ali ročni delavec, vsak, ki po svojih močeh prispeva k boljšemu svetu, je obenem ustvarjalec.

S svojim delom si ljudje prizadevajo, da bi se rešili bede in pomanjkanja, si zagotovili in ohranili zdravje, si utrdili svoj gnotni položaj in ne nazadnje, si napravili življenje bolj prijetno. Vsak delavec stremi za tem, da bi bil varen pred vsakim zatiranjem, zaščiten pred vsem, kar žali in spravlja v nevarnost človeško dostojanstvo, udeležen pri odgovornostih družbe. Skratka: želi si, da bi več storil, več znal in več imel.

Ne smemo pa pri tem stremljenju nekaj pozabiti: delo ni samo sebi namen, ampak je le sredstvo za človeka bolj dostojno življenje. Kolikor več nekdo stori za družbo, toliko večji delež mu gre pri vodstvu te družbe. Tako moramo tudi razumeti geslo: Delu čast in oblast.

DVOREZEN MEČ

Delo je tudi dvorezen meč, saj obeta denar, nudi užitek in daje moč. Ene vabi k uporu, druge k sebičnosti. Če ima človek uspehe pri delu, se rad zapre vase, pozabi na sodelavce, vidi le svojo udobnost in želi uspehov predvsem sebi. Pri tem pozablja, da le upravlja dobrine, ki jih je Bog dal človeku na voljo.

Uspeh v delu bi moral v človeku vzbuditi plemenita nagnjenja kot so čut dolžnosti, poklicna vest in ljubezen do bližnjega. Nikdar ne smemo uspešnost dela vrednotiti samo po materialnih dobrinah, ki jih prinaša. Tako gledanje na delo napravi človeka egoista, materialista in brezčutnega za duhovne vrednote. V takem primeru se človek kaj hitro lahko oddalji od Boga in nadnaravnega sveta.

Delo po božji zamisli naj bi v človeku razvijalo razne kreposti kot so poštornost, vztrajnost, žrtve, odpoved in čut za bližnjega. V upanju, trpljenju, prizadevnosti in veselju opravljeno skupno delo zbližuje duše, spaja srca in tke vezi medsebojnega bratstva.

Le tako pojmovano delo vtisne človeku božjo podobo, a obenem prepreči, da delo ne postane malik družbe. Kjer se to zgodi, vemo, kakšne so posledice: človeška svoboda postane le še sen, diktatura se ustoliči v družbi in namesto človeškega dostojanstva se pojavi duh hlapčevstva. Kam to vodi, nam je nazorno razkril pisatelj Solženicin v svojih delih, zaradi katerih so ga oblasti izgnale iz Sovjetske zveze.

Zato: delu čast in oblast, a samo tedaj, če se naslanja na božjo zamisel in raste iz službe bližnjemu.

—eJ

Grožnje kot v času fašizma

Avstrijska Cerkev in manjšine

Neofašistična stranka MSI je izrabila kampanjo o referendumu glede razpore, da je povabila v Trst svojega prvaka Almiranteja. Ta je rad prišel, ne toliko, da pove stališče svoje stranke glede razpore kot da žolčno napade Slovence, Jugoslavijo in izreče svojo pohvalo sedanji italijanski vladi glede njenega stališča o bivši coni B.

Shod je bil v četrtek 18. aprila na trgu Goldoni v Trstu. Potem ko je razpravljal o notranjepolitičnem položaju v Jugoslaviji in omenil možnost zasedbe Jugoslavije po Sovjetski zvezi, je Almirante s povzdignjenim glasom opozoril na slovenizacijo Trsta ter obtožil levosredinsko miselnost nekaterih strank in komunistično partijo Italije, da so se Slovenci lahko vrinili v vse strukture oblasti od občinskih prek pokrajinskih do državnih. Zaradi te prisotnosti v organih oblasti predstavljajo Slovenci notranjo nevarnost. Te nosilce slovenskih baciлов je treba uničiti! Gre za vprašanje ljudskega zdravja!

Almirante je svojo dvoličnost po zborovanju razkril še na poseben zahrbtnen način. Za uradno tiskovno agencijo je pripravil povsem drugačno besedilo svojega govora, v katerem polemizira edino z italijansko komunistično partijo, Slovencev pa sploh ne omeni. Torej mož z dvema obrazoma.

ODLOČNA IZJAVA SLOVENSKE SKUPNOSTI

Na ta izzivanja je prvi reagiral izvršni odbor Slovenske skupnosti, ki se je takoj drugi dan po Almirantejevih grožnjah sestal na izredni seji in sprejel odločno resolucijo, v kateri obsoja te vrste fašistične izbruhe, katerih namen je škuvati k narodnostni mržnji in sovraštvu med tu živčima narodoma ter zahteva, da pristojne oblasti prijavijo Almiranteja sodnim oblastem zaradi grobe žalitve Slovencev.

Slovenska skupnost poziva italijanske vsedržavne stranke, da podvzamejo primerne ukrepe v parlamentu za razpustitev stranke, katere cilj je med drugimi tudi iztrebitev slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki je zaradi fašizma morala skozi brezmejno trpljenje in gorje. Poziva nadalje italijanske vsedržavne stranke, da takoj odvzamejo stranki neofašistov finansiranje, ki so mu ga pred dnevi odobrile v parlamentu.

Slovenska skupnost apelira na vse Slovence v zamejstvu, naj na fašistično izzivanje odgovore s svojo globoko narodno zavednostjo in ljubeznijo do svojega jezika in naroda ter naj z jasnim hoteljem preprečijo novo kalvarijo slovenskemu narodu v zamejstvu, ki je zaradi svojega globokega protifašizma moral skozi bazoviško tragedijo, požig Narodnega doma, razsodbe Posebnega sodišča, ječe, konfinacije in podobno.

Končno daje izvršni svet Slovenske skupnosti nalog svojim izvoljenim predstavnikom, da podvzamejo primerne korake v deželni in pokrajinskem svetu ter v vseh občinskih svetih, kjer je Slovenska skupnost prisotna.

NASTOP NAŠIH PREDSTAVNIKOV

V smislu tega poziva je deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr.

Drago Štoka že vložil na deželni odbor interpelacijo, v kateri sprašuje o korakih, ki jih je podvzel odbor zaradi resne fašistične provokacije, do katere je prišlo v Trstu 18. aprila med zborovanjem tajnika MSI-DN, ki je odkrito žalil slovensko manjšino v Italiji, jo označil za »slovenski bacil« ter zahteval izločitev Slovencev iz javnega življenja.

Deželni svetovalec ugotavlja, da te žalitve prizadenejo vse demokratično prebivalstvo dežele Furlanije-Juljske krajine in še zlasti deželni svet, ki je dvakrat (16. marca 1966 in 9. julija 1970) odobril osnutek državnega zakona, ki vsebuje kazenska določila v zaščito jezikovnih narodnostnih manjšin, če bi kdorkoli žalil njihove tradicije, jezik in kulturo, ali ki bi pozival na sovraštvo med različnimi narodi.

Svetovalec dr. Štoka tudi ugotavlja, da je izjava Almiranteja v odkritem nasprotju z ustavo italijanske republike, z izjavo o človečanskih pravicah in z načeli ter določili londonskega sporazuma, katerega veljavnost je pred kratkim podčrtal tudi predsednik italijanske vlade Rumor.

Odporno pismo tržaškemu županu inž. Spacciniju je poslal slovenski odbornik tržaške občine dr. Rafko Dolhar. Potem ko omenja

SDZ ob prazniku osvoboditve

Slovenska demokratska zveza v Gorici se ob 25. aprilu, prazniku osvoboditve klanja vsem, ki so padli v boju za svobodo proti fašizmu in nacizmu. Pri tem se še posebej hvaležno spominja vseh žrtev fašističnega nasilja med slovenskim ljudstvom na Primorskem. Vsi, ki so dali svoja življenja za zmago svobode, demokracije in pravice, nam še danes kažejo pravo pot v boju za iste vrednote.

Vtem duhu bomo še nadalje bojevali naš boj za dosego vseh pravic, ki nam jih daje republiška ustava, zrasla prav na temeljih odporiškega gibanja.

Zadnji vladni ukrepi

Preteklo soboto se je sestala pod Rumorjevim vodstvom italijanska vlada na kratko polurno sejo in sprejela nekaj goskondarskih ukrepov. Med njimi je odobrila zakonski odlok o povišanju cen bencina od februarja letos. Ta odlok je bil nujen, ker bi drugače prenehal veljati, ker ga rimski parlament »ni imel časa« izglasovati. Edino, kar je storil v zadnjih tednih, je bil zakon o finansiranju vsedržavnih strank.

Prihodnja seja bo ta teden. Na njej naj bi se razpravljalo o podražitvi cene električnega toka in plina za domačo uporabo. Prav tako bo moral medministrski odbor za cene, ki ga sestavljajo v glavnem goskondarski ministri, preučiti številne prošnje, ki so jih vložile razne industrije za podražitev 21 vrst blaga široke potrošnje, ki spada pod zakonski odlok o zamrzitvi cen.

Ne ve se še, kako misli vlada omejiti potrošnje bencina za prihodnje mesece. Zdi se, da bo po dnevu referendumu (12. maja) do konca septembra odpravljena prepoved avtomobilskih voženj ob nedeljah in praznikih, potem pa bo spet začel veljati režim sodih in lihih števil.

Zakladni minister Colombo je izjavil, da je nujno potrebno zmanjšati uporabo petrolejskih proizvodov, da se hkrati zmanjša primanjkljaj, ki ga povzroča uvoz nafte. Colombo je še posebej poudaril, da je treba znižati zunanjetrgovinski primanjkljaj tudi zaradi obveznosti, ki jih je Italija sprejela z najetjem posojila pri Mednarodnem denarnem skladu.

Medtem se je vrnil v Rim minister za

izzivalni Almirantejev nastop, nadaljuje:

Tako resen dogodek zahteva, da glede njega sprejme jasno stališče občinska uprava, ki je vedno delovala za spoštovanje in za sodelovanje med pripadniki obeh nacionalnih skupin, ki živita na tem predelu Evrope. Poleg tega menim, da ni mogoče dopuščati, da določene fašistične sile, ki jih je odporiško gibanje porazilo, obnavljajo ideološke in politične teme, ki so že povzročile tako številne žrtve in to prav ob trideseti obletnici zmage nad fašizmom, h kateri so Slovenci prispevali toliko žrtev.

Gospod župan, prepričan sem, da boste znali, kot ste to že v preteklosti tolikrat dokazali, braniti demokracijo, svobodo in pravico za vse državljane.

Poleg občinskega odbornika dr. Dolharja so se v istem smislu obrnili na tržaškega župana tudi pokrajinski odbornik inž. Sosič ter načelniki svetovalskih skupin Slovenske skupnosti v občinskih svetih občin Dolina, Repentabor, Zgonik in Devin-Nabrežina. Sprašujejo ga, kakšne korake namerala napraviti v imenu tržaškega občinskega sveta v zvezi s težkim fašističnim izzivanjem v Trstu 18. aprila letos.

Sredi letošnjega maja bo na Dunaju drugo zasedanje vseavstrijske sinode. Med drugimi predlogami, o katerih se bo razpravljalo, je tudi predloga »Cerkev v današnji družbi«. V tej predlogi je poglavje z naslovom: »Etnične manjšine v Avstriji«. Ko bo ta dokument sprejet, bo postal merilo za urejanje odnosov do narodnostnih (etničnih) manjšin v okviru avstrijske republike.

Celotna predloga je zgrajena na osnovah, katere je svoje čas že sprejela koroška škofijska sinoda. Osnovno načelo vseavstrijske sinode v tem vprašanju se glasi takole:

»Vse narodne manjšine imajo pravico do svojega obstoja tudi v bodočnosti in pravico do njih harmoničnega verskega, kulturnega, gospodarskega in družbenega razvoja.«

Sinoda nadalje poziva vse avstrijske katoličane, da so do onih soljudi, ki se nahajajo kot manjšina v kakršni koli osamljenosti ali se čutijo zapostavljeni, dobrotni, spoštljivi in za podporo pripravljeni. Treba pa je tako pri večini kot pri manjšini storiti vse, da ne bosta pretiravanje ali medsebojno nerazumevanje oteževala ali celo onemogočila sožitja in sodelovanja.

Pri uresničenju praktične zamisli za medsebojne dobre odnose je treba upoštevati sledeče:

1. Škofje škofij, kjer živi narodna manjšina, kakor tudi škofijska konferenca se morajo pri političnih oblasteh njihovega področja zavzeti za resnično in manjšini naklonjeno rešitev problemov manjšine.

2. Avstrijska Cerkev je pripravljena pomagati po svojih ustanovah v škofijah in župnijah pri reševanju narodnostnih sporov in pri ustvarjanju vzdušja medsebojnega razumevanja in zaupanja.

3. Večinski narod naj se čuti dolžnega, da pomaga manjšini pri delu za ohranjanje etničnih posebnosti (jezika in navad). Večinsko in manjšinsko ljudstvo se morata zoperstaviti vsakemu poskusu, naravno spreminjati narodnostni značaj področja, kjer živi manjšina. Pri tem sta za ohranitev etnične posebnosti manjšine odločilne važnosti zlasti osnovna vzgoja in šolski pouk v materinskem jeziku.

Poljski duhovniki morajo prisegati pred državo

Poljski škofje so na svoji konferenci 29. marca protestirali, da morajo poljski duhovniki, preden prevzamejo župnijo ali nastopijo kako drugo cerkveno službo, opraviti posebno prisego pred državo. Takša prisega je po izjavi škofov nezapadna poljski duhovščini in v nasprotju z listinami drugega vatikanskega koncila.

Stebri pete Rumorjeve vlade in prvaki demokrščanske stranke (od leve na desno): obrambni minister G. Andreotti, zakladni minister E. Colombo in predsednik M. Rumor

Referendum in italijanski katoličani

Referendum je našel italijanske katoličane nepripravljenosti in nedorasle. Panika, da bi se vnela v državi »verska vojna«, jim je zameglila idejno jasnost, ohromila udarnost in razklala njihove vrste.

Cerkvena hierarhija se je odločila, da ostane izven propagandnega meteža, zupajoč, da je katoliški laik dovolj dozorel, da se samostojno in odgovorno postavi v obrambo krščanskega pojmovanja človeka, družine in življenja. Zdi se, da se je episkopat zmotil v ocenjevanju versko-nravnih zavesti, psihološke zgrajenosti in družinske zavzetosti italijanskega naroda.

ZMEDA V KATOLISKEM TABORU

Medtem ko se je italijanski narod še do nedavnega proglašal za iskreno vernega, so katoliški sociologi, med njimi zlasti Silvano Buralgassi, opozarjali, da je sekularizacija dosegla v Italiji naravnost pošastno razsežnost in da je ljudstvo dejansko že razkristjano; prepričanih in po veri živečih katoličanov je le droben odstotek; plehka je verska izobrazba, zrahljana sklenjenost katoliških organizacij, medla in redka zavzetost krščanskih pričevalcev. Rušilna moč posvetne miselnosti in praktičnega materializma gloda vedno huje vernost in nrvnost italijanskega človeka. Vsa družbena občila: tisk, kino, televizija, blagostanje itd. tekmujejo pri rušenju duhovnega sveta... Da so bila ta opozorila točna, priča današnja stvarnost.

Ko je z referendumom napočila ura, da bi se italijansko ljudstvo zavzelo za enotnost in stalnost družine, za zakonsko zvestobo in za neločljivost zakonske vezi, se je razklalo na dvoje: v tabor zagovornikov razpore (divorzisti) in v tabor nasprotnikov razpore (antidivorzisti). Pa tudi same katoliške vrste so se zamajale in se začele krhati ter rušiti pod udarci povezanih protiverskih laičnih sil in političnih strank. Razkol v katoliškem taboru je zaznal ne samo na ravni preprostih množic, temveč tudi v izobraženih krogih in v samih duhovniških vrstah. Nastale so tri skupine: 1. skupina tradicionalističnih vernikov, ki je ostala na okopih »nekdanje« vernosti; 2. skupina pokoncilskih vernikov dinamične in osebnostno prepričane vernosti, ki se zaveda dolžnosti, da prekrvijo častni red z evangeljsko resnico, tako da se bo tudi državna zakonodaja skladala z načeli krščanskega življenja; 3. skupina naprednih katoličanov, ki se bori za »poduhovljeno in ponotrjeno vernost«: Cerkve naj se »očisti«, to je, odpove naj se zunanemu ugledu in iztrga iz vseh »mehanizmov« oblasti, institucij, politike, gospodarstva in celo kulture ter tako postane »pristna glasnica« evangeljskega sporočila prvih krščanskih stoletij; posamezni verniki naj se »ponotrijo«, naj svojo vernost umaknejo iz javnega življenja v intimnost svoje notranje zavesti. Odteneke te tretje skupine je v strahu, da ne bi veljal za naprednega ob kvalitetnem preskoku v civilizacijo docela sekularizirane človeške družbe, uskočil v tabor zagovornikov razpore.

APOSTOLSKA NEDORASLOST ITALIJANSKIH KATOLIČANOV

Italijanski škofje so 22. februarja letos naslovili na vernike zelo umirjeno, trezno, a jasno poslanico o enotnosti družine in neločljivosti zakonske vezi. Pozvali so katoličane, naj podobno kot ostali državljani odgovorno sodelujejo pri »gradnji pravilnega civilnega reda«, da bodo državni zakoni »ustrezali npravnim načelom in splošni blaginji«. Naglasili so, da je njihovo sodelovanje pri pripravi na referendum dolžno in nujno, kajti razpore ogroža »same osnovne vrednote družinske skupnosti in zakonske zveze«. Sicer je že koncilski odlok o laiškem apostolatu obvezal vernike, naj se trudijo »za oznanjevanje evangelija in za posvečevanje ljudi, s čimer naj častni red prekrvijo in v spoštno njo z duhom evangelija... Laiki morajo prevzeti obnovitev časnega reda kot svojo lastno nalogo: pri tem morajo delati samostojno, na urejen način in z lastno odgovornostjo« (2 in 7).

Na tako ugledne pozive k skupinskemu apostolatu in odgovornemu sodelovanju posameznikov za rešitev svetosti družin in zakonske zvestobe so se odzvali le redki katoličani. Večina vernikov je ostala gluha, neprizadeta brezbrizna celo ko gre za usodo lastnih družin, npravno otopela: v njihovo zavest ni še prodrlo spoznanje lastnega živga in dejavnega članstva v božjem ljudstvu. V njih ni še dozorela zavest, da so tudi kot krščanski laiki poklicani k apostolatu za izgradnjo krščanske družbe.

Zato je neizbežno, da italijanski škofje

še enkrat spregovorijo in resno povabijo vernike, naj zelo odgovorno presodijo v vesti in pred Bogom važnost referenduma, strahotne posledice razkroja družin in resnične »narodne nesreče«, ako s svojim glasom odločijo, naj v državni zakonodaji ostane razpore.

V ČEM JE POKLICANOST LAIKOV K APOSTOLATU

Koncilski odlok o laiškem apostolatu pravi, da so laiki poklicani, da »prekvasijo častni red« z evangeljskim duhom. S krstom so vcepljeni v Kristusovo skrivnostno telo, pri birni okrepitvi s Svetim Duhom, v vseh življenjskih prilikah podprti z božjo milostjo: v luči evangelija in v duhu Cerkve naj od znotraj posvečujejo božje ljudstvo.

Ob tem referendumu bi se morali katoličani vprašati — ako res hočejo problem razpore rešiti v evangeljskem duhu —, kaj pravi Kristus o razporoki in kaj Cerkve.

Kristus je spregovoril o razporoki zelo jasne in nepreklicne besede: razpore je definiral kot »delo srčne skleroze«, civilno poroko, ki običajno sledi razporoki, pa je ožigosal kot prešuštvo. Ko so ga namreč vprašali, če je možu dovoljeno ženo odločiti, je v polnosti svoje božje oblasti odgovoril: »Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči!« Na ugovor farizejev, da je celo Mojzes dovolil dajati ločilni list, jih je ostro zavrnil: Mojzes je to storil »zaradi vaše trdosrčnosti«. Kaj značilno je, da slovenski izraz »trdosrčnost« ne izraža točnega pomena grške besede »sklerokardija«; to besedo bi bolj izrazilo prevedli z izrazom »srčna skleroza«, olesenenost ali okamenelost srca. Po Kristusovi besedi je razpore delo srčne skleroze, nestvor ubite ljubezni.

Še bolj ostra pa je Kristusova obsodba civilne poroke, ki sledi razporoki. Božji Učitelj, ki ga je bila sama dobrota in usmiljenje, je izrekel o takšni civilni poroki najtežjo obsodbo: »Toda jaz vam pravim: Kdorkoli se od svoje žene loči, razen če se zaradi nečistovanja, in se oženi z drugo, prešuštuje; in kdor se z ločeno oženi, prešuštuje« (Mt 19, 9).

Cerkve označuje razpore kot »socialno kugo«, kot kužno rano, zakonom pa poudarja dolžnost, da »s svojim življenjem razodevajo in dokazujejo nerazveznost in svetost zakonske zveze«.

Misijonarji med nami

Domov je prišel misijonar Ivan Štanta. Prišel je z Madagaskarja na redni dopust. Kot smo že poročali, je pustil skrb za gobavce v bolnišnici Sainte Croix in sprejel novo službeno mesto na severu Škofije. Iz razgovora z njim smo zvedeli, da gre za ozemlje, ki je zelo obširno, skoro 10.000 kv. km, a redko naseljeno, saj ima le približno 10.000 prebivalcev, med njimi tisoč krščenih.

Na novem delovnem področju ga čaka predvsem prva evangelizacija tistih, ki niso še krščeni, in poglobljanje verskega življenja med krščeni. Ne eno ne drugo ne bo uspelo, če ne bo ljudstva istočasno tudi socialno dvignil in mu dal vsaj osnovno izobrazbo. V ta namen je že osnoval socialni center, kjer sprejema v oskrbo najbolj zapuščene (stare, onemogle, bolne, gobave), da jim pomaga.

Vendar ne samo z dobrotelstvom, temveč tako da si tudi sami pomagajo. Hoče jim dati hišice z vrtom, kjer bodo sami zase skrbeli, sosedje pa naj pomagajo tistim, ki sami zase ne morejo skrbeti. Misijonar jim nudi le najpotrebnejši živč in pa sol. V taki dobrotelstvi in samopomoči vzgaja tudi nekrščene, saj sprejema vse, ki so pomoči potrebni.

Država mu je za ta socialni center dala 50 hektarjev zemljišča. Škof misijonarja v vsem podpira, saj gre za nove oblike socialne pomoči, ki jih niti v Evropi ne poznamo.

Prav zaradi tega so potrebe na novem misijonu Ivana Štanta povsem nove: misijon potrebuje vsakovrstnega orodja, da bi se domačini naučili najbolj preprostih obrtniških in kmečkih del (žage, svedre, sekire, klešče, izvijače vseh vrst, kose, srpe in podobno). Domačinom so vse take stvari neznane in ne vedo, kako jih rabiti. »Če gre, da izdereš žebel iz deske, se zbere cela vas, da preštudira, kako naj se to naredi,« je povedal misijonar. Zato se priporoča, če bi mu kdo daroval tako domače orodje, ki pri nas nikomur več ne služi.

V Evropi bo ostal celo poletje. Sedaj

Smrt češkega kardinala

V soboto 6. aprila je v Litomerich na Češkem nenadoma umrl tamkajšnji škof in kardinal Štefan Trochta. Zadela ga je možganska kap. Bil je star 69 let. Dva dni nato je na isti bolezni podlegel bivši torontski nadškof kardinal James McGuigan. Kardinalski zbor šteje sedaj 132 članov.

Kardinal Trochta je od leta 1942 praktično živel po ječah in kazenskih taboriščih. Najprej je bil v zloglasnih nacističnih taboriščih Mauthausen in Dachau. Leta 1947 je postal škof v Litomerich, a že dve leti nato je bil od komunističnih oblasti obsojen na 25 let ječe. Leta 1950 je bil pomiloščen, pa nato od leta 1961 do 1968 ponovno v zaporu. Tedaj šele se je vrnil v svojo škofijo. Sv. oče Pavel VI. ga je imenoval za kardinala 5. marca lani.

Msgr. Casaroli je ob Trochtovi smrti dejal: »Z njegovim odhodom je nastala praznina, ki jo bo v češki Cerkvi le težko zapolniti. Bil je mož Cerkve v polnem pomenu besede, mož, ki se je odlikoval po jasni in umirjeni stališčih.«

Odjuga v Gvineji?

Gvinejski diktator Sekou Touré se smatra za velikega socialista. V okviru tega nazora je bil mnenja, da je Cerkve prva nasprotnica socializma. Posledice tega naziranja je doživel nadškof Rajmund Cidimbo na lastni koži. Leta 1971 je bil obsojen na dosmrtno ječo. Za lanske božiče je dobil dovoljenje, da je smel pisati sv. očetu Pavlu VI. pismo, v katerem je izrazil upanje, da bo kmalu spuščen na svobodo. Prav tako so smeli za lanske božiče trije katoliški duhovniki iz Kameruna v stolnici v Konakryju opraviti božično bogoslužje, gvinejski radio pa je oddajal božično misel.

Novi obrednik za previdevanje bolnikov

Slovenska škofovska liturgična komisija je izdala knjigo »Previdevanje bolnikov«. Celotni naslov pa je: Bolniško maziljenje in pastirska skrb za bolnike. To je prevod latinskega obrednika za sv. maziljenje, ki ga je izdala kongregacija za bogoslužje decembra 1972. Novi obrednik bo zelo približal duhovnikom in bolnikom bogato vsebino zakramenta, ki ga je Jezus ustanovil v pomoč bolnim in ostarelim ljudem.

biva pri mami v Mirnu, kadar ni kje na obiskih. Upamo, da ga bomo videli in slišali tudi na Goriškem in Tržaškem.

* * *

V Evropo je prišel tudi p. Radko Rudež iz Zambije. Prisilila ga je bolezen. Potem ko je lansko leto zgradil tri nove cerkvice, je moral vse delo prepustiti drugim in se vrniti domov.

Zadnji njegov trud je bila lična pesmarica v »njanja« jeziku, ki je izšla za božične praznike. Obsega 165 pesmi nabožne vsebine. Gre za prvo tovrstno delo v tem jeziku. Izdal jo je, da jo rabi pri verouku in pri maši v cerkvi, ker črnci zelo radi pojejo. Med pesmimi so tudi take, ki jih je priredil po napevih znanih slovenskih pesmi, tako narodnih kot nabožnih. Zato se bo obiskovalcu lahko zgodilo, da bo sredi Zambije slišal v šoli peti črnske otroke Na planinah ali En hribček bom kupil.

P. Rudež se trenutno zdravi v Sloveniji, obljubil pa je, da ob prvi priložnosti obišče tudi rojake v Italiji, ki so njegovi stalni dobrotniki.

Msgr. Casaroli se je vrnil v Rim

Tajnik za zunanje zadeve Cerkve msgr. Agostino Casaroli se je po osem dnevnem bivanju na Kubi vrnil v Rim. Na Kubo je odpotoval, kot smo poročali, 27. marca. Casarolija so uradno povabili kubanski škofje, vendar se je srečal tudi s kubanskim zunanjim ministrom, nato 4. aprila z državnim predsednikom Dörticosom in pred odhodom s Kube še z voditeljem Kube diktatorjem Fidelom Castrom.

Ko so časniki prišli ob prihodu na rimsko letališče vprašali msgr. Casarolija, kako gleda na problem pomanjkanja duhovnikov na Kubi, je dejal: »Ne iščimo krivcev in ne brskajmo po preteklosti! V duhu medsebojnega razumevanja moramo gledati v sedanjost in prihodnost, da bomo, kolikor je to mogoče, pomagali Cerkvi v tej potrebi.«

SLOMSKOV DOM V BAZOVICI

priredi 1. maja 1974 deveti

prvomajski praznik

na športnem igrišču v Bazovici

Od 11. do 13. ure: mladinske zabavne tekme

Ob 16. uri: VESEL POPOLDANSKI SPORED

— ansambel Kondor in Planika

— harmonikarski ansambel

— mladi pevci in pevke

— svetoivanski pevski zbor

— humoristični trio »Kalkramuž«

O 19. do 23. ure: Prosta zabava ob zvokih »Kondorja«

SREČOLOV

Odlična pristna kapljica iz Standreža ter klobase in pršut. V primeru slabega vremena bo popoldanski spored ob 16. uri v kinodvorani, večerni pa v Slomškovem domu.

Blaženi Liborij Wagner

DOGRAJENA OSEBNOST

Sedanji škof v Würzburgu Josef Stangel je takole opisal blaženega Liborija Wagnerja: Liborij Wagner je ostal zvest svojemu verskemu prepričanju, Kristusu in Cerkvi do zadnjega diha. V svojem dolgem iskanju resnice je v njem rastla zvestoba lastni vesti. Nihče ni mogel omajati tistega »da«, ki ga je izrekel ob duhovniškem posvečenju, niti petdnevno strahovito mučenje. Če bi v tistih dneh mučenja zatajil svojo Cerkve, bi si vsak trenutek lahko rešil življenje.

Seveda je bila vmes tudi politična nota. Tako je bilo pri Jezusu in v sodnih procesih mnogih mučencev. Liborija Wagnerja so izročili na milost in nemilost surovim vojakom, kakor Jezusa.

OPREDELITEV

Blaženi Liborij Wagner se je rodil 5. decembra 1593 v kraju Mühlhausen v Turiniji. Njegovi starši so bili prepričani luteranci in so zvesto po svoji veri živeli in tako vzgajali tudi svojega sina. Izoblikovali so mu trden značaj, čut odgovornosti in globoko vernost. Solal se je sprva v domačem kraju. Latinsčino je obvladal tako dobro kot nemščino.

Na univerzi je Liborij prišel v stik tudi s katoliškimi dijaki in zajela ga je verska kriza. V skladu s svojim značajem je napravil odločen korak. Konec leta 1621 je zapustil univerzo v Strassburgu in skrivaj odšel v Würzburg. Iskal je jasnega spoznanja in ga tudi našel. Po resnem študiju se je odločil, da postane katoličan. Izbral si je duhovniški stan. Studiral je bogoslovje in bil 29. marca 1625 posvečen v duhovnika.

Cez dva meseca je bil imenovan za kaplana v mestecu Hardheim. Ze naslednje leto 9. septembra ga je škof imenoval za župnika v kraju Altenmünster. Župnija je bila izredno težka, ker so v njej živeli katoličani in protestanti. Položaj je bil še težji, ker je v tem delu Nemčije veljalo pravilo, da mora isti dušni pastir skrbeti za vernike obeh veroizpovedi. Nam je danes kaj takega težko razumljivo. Novi župnik je torej sprejel težko dediščino. Vrh vsega njegov prednik ni imel ravno zglednega življenja. Pet let je bil za župnika v tem kraju, do leta 1631.

MUCENISTVO

Smo v letih tridesetletne vojne, ki je trajala od leta 1618 do leta 1648. Vojska švedskega kralja Gustava Adolfa II. je povzročala v Nemčiji veliko gorja. V njem so našli nemški luteranci svojega zaščitnika.

Škof iz Würzburga se je umaknil, ko se je bližala švedska vojska. Mladi župnik se je tudi umaknil iz Altenmünstra v štiri kilometre oddaljeno šolo. Ko je švedski kralj zavzel Würzburg, je izdal proglas, ki zagotavlja vsem versko svobodo. Wagner je verjel in prosil, če se sme vrniti na svojo župnijo. Odgovora ni bilo. 4. decembra so ga prišli vojaki saksonskega vojvode, ga privezali h konju in ga tako vlekli 10 km daleč na grad Mainberg.

Tu se je začelo zanj strašno trpljenje. Wagnerju so zamerili, da je zapustil luteranstvo in se oklenil katoliške vere. Smatrali so ga za odpadnika. Storili so vse, da bi ga prisilili, da bi spet postal luteranec. Hoteli so ga omotiti in ga prisiliti, da je naenkrat izpil tri litre vina. Pretepali so ga. V rane so mu natresli soli. Zlivali vrolo smolo po obrazu in po glavi. Zažigali so mu lase in brado. Zvijali so mu roke. Pet dni in pet noči je trajalo to trpljenje. Ni manjkalo blestečih obljub, če se vrne v luteransko vero. On pa je vedno znova odgovarjal: Živim, trpim in umiram kot papežev katoličan!

9. decembra zvečer so ga končno na bregu reke Mene umorili in njegovo truplo vrgli v reko. Truplo so našli šele prihodnje veliko noč in ga pokopali v bližnji reke. Štiri leta kasneje so ga pokopali v kapeli na gradu Mainberg, kjer so ga mučili, potem pa v redovno cerkev v Heidenfeldu. V cerkvi sv. Lovrenca v Heidenfeldu hranijo njegove zemске ostanke še danes. Dočakal je komaj 38 let.

Referendum v italijanski diplomaciji

Italijanska diplomacija slovi v svetu po svoji zastrti prozornosti, sposobnosti, uglašeni spretnosti. Slovenska diplomacija je v primeru z njo odurnost, grobost.

Italijanska diplomacija se ni sebi izneverila, tudi ko je sestavila obredno vprašanje referenduma: vprašanje je tako zavito, da ne veš, kaj pomeni. Takole se glasi: »Želite, da se odpravi zakon 1. decembra 1970, št. 898, o uredbi primerov zakonske razveze?«

Vprašanje je seveda — uganka! Potreben bi bil univerzitetni profesor, da bi zbirko državnih zakonov v roki povedal, za kaj gre.

Ko smo potovali po Bolgarskem, so nam pojasnili neko bolgarsko narodno skrivnost: kadar Bolgar nekaj zatrjuje, odkimava z glavo; kadar pa zanika, prikimava. Tokrat bomo morali pri referendumu glasovati po bolgarsko: če si za razpore, glasuj NE; če nisi za razpore, glasuj DA!

Slovenska diplomacija bi rekla bob bob in fiziološki fizol. Vprašanje bi bilo: »Si za razpore?«

In vedeli bi točno, za kaj gre. Če bi bili za razpore, to je, da se zakonska zveza razveže, bi rekli DA; če bi bili proti razporoki in bi je ne hoteli, bi rekli NE!

A smo v Italiji. Volili bomo po bolgarsko! Kdor je za razpore, poreče NE; kdor ni za razpore, poreče DA!

Slovenski volivci! Vsi, ki niste za razpore in ki hočete, da si naše družine ohranijo očeta in mater, glasujte DA!

Deveto prvomajsko slavlje v Bazovici

Eno prvomajskih slavljev v Bazovici, ki jih prireja »Slomškov dom«. Slavnostni govornik dr. Matej Poštovan, obdan od cerkvenega pevskega zbora iz Bazovice

Člani Slomškovega doma v Bazovici se že dolgo skrbno pripravljajo na prvomajski praznik. V ta namen so lepo uredili prostor na Slomškovem igrišču, pripravili oder in kioske in tako čakajo, da jim ne bo vreme nagajalo in da bo prihitelo na to vsakoletno prireditev čim več naših ljudi. Pa tudi slabega vremena se ne bojijo. Oder v kinodvorani je tudi narejen, za večerno zabavo pa je tudi dovolj prostora v Slomškovem domu. Pa kaj bi se tu raztegovali s pisanjem! Rajši stopimo k organizatorjem, da bomo od njih samih zvedeli kaj več o pripravah in pomenu prazničnih dela med zamejskimi Slovenci na Tržaškem!

Kdaj je padla zamisel o prvomajskem prazniku v Slomškovem domu v Bazovici?

A: V težkih povojnih letih je vsa naša mladina skupno nastopala na veličastnih prvomajskih prireditvah s telovadnimi nastopi. Spominjam se tistih nepozabnih trenutkov, ko je bil stadion pri Sv. Soboti prepoln mladih telovadcev in telovadk ter prelivačih se barv. Združeni pevski zbori so močno doneli iz tistega dela mesta, kjer so premnogi žrtvovali v edinem tovrstnem taborišču v Italiji (tu mislim na Rižarno, ki je postala narodni spomenik) svoja življenja.

B: Polagoma se je to vzdušje ohladilo in prvomajski praznik je postal mogočna jutranja sindikalna manifestacija, ki pa ni mogla zadovoljiti našega človeka, ki se je v tem morju ljudi počutil sam in še bolj neobogljeno (to velja predvsem za Trst in njegovo okolico).

C: Zato smo čutili potrebo, da v popoldanskih urah zberemo tu v Bazovici ljudi, ki naj bi pozabili vsakdanje skrbi in preživeli nekaj uric zdravega in neskaljenega veselja.

A: Zamisel se nam je posrečila in na še nedogotovljenem igrišču Slomškovega doma smo organizirali pestro in zabavno prireditev.

Ali se je ta prireditev potem ponovila vsako leto?

B: Vsako leto in to z velikim uspehom. Z zadoščenjem lahko ugotovimo, da je zamisel našla dobra tla.

C: Letos je že devetletje, da praznujemo in se zbiramo za prvi maj v prostorih in na igrišču Slomškovega doma.

A: Potrebno pa je tu poudariti, da je to praznovanje že dolga leta edino slovensko

praznovanje prvega maja na Tržaškem, kar pa ne gre v račun nekaterih srboritežev.

B: Tudi dnevna kronika kaj nerada poroča o tem.

A: Letošnje prvomajsko slavlje pa ima še svoj poseben pomen. Nedavno je na osrednjem tržaškem trgu fašistični prvak grobo žalil nas Slovence in pozival svoje pristaje k obračunu s »slovenskim bacilom«, ki se je — po njegovih besedah — vrnil v vse strukture oblasti. Mi pa hočemo dokazati in izpričati, da smo še tu, še bolj živi kot kdaj prej.

B: Vse zavedne Slovence pozivamo, naj na prvomajski praznik prihitijo v Bazovico, v Slomškov dom, da tu izpričajo svojo globoko narodno zavednost in ljubezen do svojega materinega jezika, kot to občuteno poziva Slovenska skupnost.

Kdo je vse nastopal na teh praznikih?

A: Vsa teža je v glavnem slonela na domačinih, posebno pa na mladini, ki je prva razumela pomen takega praznovanja prazničnih dela.

B: Dvakrat so pri nas gostovali Veseli planšarji, pa Beneški fantje, ansambel Kras; imeli smo tudi goste iz Postojne s svojim ansamblom in Vesele študente iz Celovca.

C: Kot gost je na prvomajskem slavlju nastopil leta 1963 tudi domači pevski zbor »Lipa«.

A: Vsako leto smo imeli slavnostnega govornika iz vrst naših kulturnih in političnih predstavnikov.

Kaj pa nameravate letos pripraviti?

A: Največje breme prireditve si je zadal

Skupina nastopajočih na prvomajskem slavlju v Bazovici

JOZE JURAK

EKUMENSKO POTOVANJE V BOLGARIJO (8)

Ni čuda, da so bolgarske komunistične oblasti smatrale za nekaj samo po sebi umevnega, da so v parku, ki se pričinja prav ob tem križišču dale postaviti mogočen spomenik sovjetski armadi (Pametnik na savetskata armija). Odkrili so ga leta 1954 in predstavlja sovjetskega vojaka, bolgarskega delavca in ženo z otrokom. Stil je tog, tipičen izraz socialističnega realizma.

Levo od križišča treh avenij stoji mogočna stavba državne univerze, ki so jo zgradili v več etapah od leta 1932 do leta 1952. Imenuje se po učencu sv. Cirila in Metoda Klementu Ohridskem. Kljub temu, da gre za cerkvenega dostojanstvenika, bolgarske komunistične oblasti niso smatrale za neprimerno, da ime univerze ostane.

V Ljubljani bi bilo nepojmljivo, da bi se državna univerza imenovala npr. po škofu Slomšku. Vedno bolj prihajam do spoznanja, da ni bolj ideološko zaprtih in nestrpnih ljudi kot smo mi Slovenci. Ponosni na to ravno ne moremo biti. Sicer smo svojo ozkost že v tem pokazali, da smo vsem krajem, ki so imeli svetniška imena, »sveti« odstranili. Iz Sv. Lucije je nastala Lucija, iz Sv. Lenarta Lenart, iz Sentvida pri Vipavi Podnanos in še in še.

Ce se krene s križišča treh avenij po boulevardu Tolbuhin, se pride do živalskega vrta. Nasproti vrtu se nahaja sredi zaraščenega vrta mavzolej s krsto kneza Battenberga-Aleksandra I., ki je bil prvi knez od Turkov osvobodene kneževine Bolgarije.

Bil je nepostavni sin princa Aleksandra Hesenskega in poljske grofice Julije von Hancke ter nečak ruskega carja Aleksandra II. Udeležil se je rusko-turške vojne. Iz hvaležnosti ga je bolgarska narodna skupščina leta 1879 v Vel. Trnovem izvolila za kneza Bolgarije. Kot vladarju mu je uspelo poraziti Srbe pri Pirotu in Sliv-

domači ansambel Kondor, ki bo skupno z gročanskimi dekletmi skupine Planika nastopal na popoldanskem sporedu in še zvečer, ko bo poskrbel za tiste, ki jih srbijo pete.

B: Kot gost bo nastopil izborni svetovanski cerkveni pevski zbor.

C: Program bosta dopolnila domači harmonikarski ansambel, novi dekliski ter otroški zbor.

A: Ob prazniku dela pa nam bo spregovoril tržaški občinski odbornik dr. Rafko Dolhar.

B: Med enim in drugim nastopom nas bo zabaval »Kalkramuž«.

A: Tiste, ki kaj dajo na pijačo, pa vabimo, naj pri kioskih pokušajo izvrstno domačo kapljico iz Standreža. Pa za lačne bo tudi primerno preskrbljeno.

Kot vidimo, so marljivi in podjetni Bazovci že na delu. Zato jih obiščimo in primerno praznujmo praznik dela, ki naj nam bo dan zdravega veselja.

Kamenčki

Kaj je prepovedano v Sloveniji

V ITD (Ilustrirani tednik Dela) z dne 16. aprila je članek, ki nam pove, kaj je v Sloveniji prepovedano. Članek je napisala tov. Manca Košir in se začneja z ugotovitvijo, da je župnik Ignac Kustec v Sentrupertu na Dolenjskem preuredil svinjak in svinjsko kuhinjo v učilnico in sobo za mladino. Da bi tega ne bil storil in bi rajši še naprej redil prašiče! Ni imel namreč gradbenega in lokacijskega dovoljenja. (Ali je bilo to potrebno? Saj ni šlo za novo gradnjo, temveč za preureditev starega poslopja.) Kakorkoli, oblasti so sobo zaprle. Ali naj župnik znova začne s prašičerejo?

Za župnikom je napravil prekršek kaplan Venčeslav Zdravce. Z mladino veroučnih skupin je naštudiral igro »Dva para se ženita« in z njo nastopil doma pa še v sosednjem Mokronogu. (Zakaj ni kaplan rajši šel past ovce, da bi tako napravil kaj koristnega za socialistično družbo?) Tako je prišel na zatožno klop, ker se je zaradi izvenckerkvene dejavnosti pregrešil zoper socialistične paragrafe. Bistra avtorica članka pravi, da je s takim »delom, ki presega okvire verskih obredov, oddvajal verno od neverne mladine«. Ali z drugimi besedami: »uganjaj je klerikalizem«.

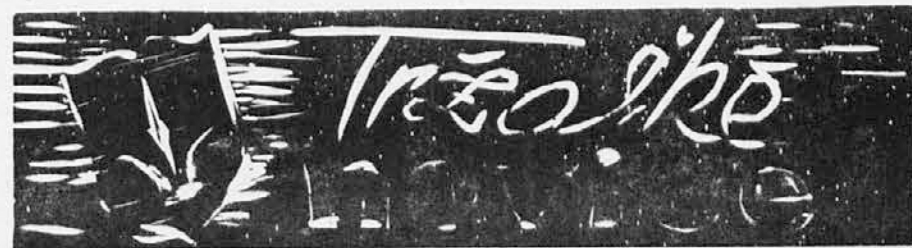
Župnik in kaplan skrbita za mladino socialistične Slovenije, da bi bila poštena, razgledana, da bi si znala ustvarjati dobre in srečne družine, da bi jo zaposlila tudi ob prostem času z nedolžno zabavo, saj kaplan »lepo poje, igra orgle, klavir, harmoniko, klarinet, klasično in elektronsko kitaro, bobne, vneto študira sodobno tehnologijo...« pravi avtorica. To je bilo tem bolj na mestu, ker za mladino nihče ni skrbel. »Premalo denarja je, da bi lahko kaj napravili za vaško mladino,« je bil odgovor mladinskega aktivista Sentrupert. Župnik in kaplan pri svojem delu za mladino nista vprašala po denarju. Zato sta se pregrešila s »klerikalizmom«, kar je strogo prepovedano v socialistični in samoupravni republiki Sloveniji. (r+r)

Boršt. V nedeljo 28. aprila pride k nam na obisk g. Vinko Zaletel. S svojimi barvnimi slikami nam bo odkrival zanimivosti Avstralije in naših rojakov, ki tam živijo. Predavanje bo v dvorani pri sestrah ob 19.30. Lepo vabljeni tudi mladi.

nici ter leta 1885 pridružiti južni del Bolgarije (Rumelijo), ki je še ostala pod Turčijo, v okvir Bolgarije. Ko se je zameril rusnemu carju Aleksandru III., je moral leta 1886 deželo zapustiti. Naselil se je v Gradcu, kjer je leta 1893 umrl. Kasneje so njegovo truplo prenesli v Sofijo in ga pokopali v mavzoleju, zanj zgrajenem.

Po boulevardu Ruski se pride do Orlovskega mostu, ki vodi čez rečico Perlavška. Most krasijo štirje orli iz bron, od tod ime mosta. Tu se prične Leninov boulevard, ki je dejansko že izhodna cesta iz Sofije proti Carigradu.

Desno za mostom se pride na Park svobode (Park na svobodo). V njem je vse polno mogočnih dreves, športnih naselij in igrišč. Tudi stadion Leviski in Narodne armije se nahajata v njem. Skoro sredi parka se dviga 41 m visok obelisk iz belega rilskega granita, posvečen spominu 117 bolgarskih borcev za svobodo, ki so padli v zadnji svetovni vojni. Značilne so besede, vklesane na spomenik največjega bolgarskega pesnika Hrista Boteva (1848-76): »Kdor pade v boju za svobodo, ne umrje.«

Politične stranke naj se izjasnijo!

V okviru priprav za občni zbor je bilo v torek 9. aprila v Boljuncu srečanje somišljenikov in prijateljev Slovenske skupnosti s področja dolinske občine. Udeležilo se ga je lepo število ljudi, tako da so bile zastopane skoro vse vasi. V imenu osrednje organizacije sta bila prisotna politični tajnik in deželni svetovalec dr. D. Štoka in predstavnik sveta dr. Z. Harej. Skupno s krajevnimi predstavniki sta obravnavala najbolj aktualna vprašanja političnega in organizacijskega značaja.

V ospredju razpravljanja so bili zlasti naslednji problemi: kraški rezervati, gorske skupnosti, finansiranje javno političnih strank ter zadnji razvoj odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Glede kraških rezervatov so si prisotni bili edini, da mora biti novi deželni zakon pravičen do prizadetega prebivalstva v vseh ozihih ter ne sme uvajati nikakršne oblike razlaščenja. Prav tako se bodo morale ustanavljajoče se gorske skupnosti prilagoditi potrebam in zahtevam manj razvitih krajev. Občina Dolina bo skupno z ostalimi občinami tržaško-goriškega Krasa sestavljala eno takih skupnosti. V to gorsko področje spadajo kraji: Gročana, Pesek, Draga in Jezero, ki bodo v okviru nove ustanove bili deležni raznih finančnih podpor in drugih ugodnosti.

Iz poročila tajnika dr. Štoke smo zvedeli tudi, da bodo občina Dolina in pa zlasti najbolj prizadeti vasi v drugi svetovni vojni Mačkolje in Prebeneg deležni posebnih denarnih podpor v okviru pravkar sprejetega deželnega zakona ob 30-letnici odgovornosti.

S posebno pozornostjo so nato prisotni sledili razpravi o javnem finansiranju političnih strank v Italiji. Zadevni zakon je prav te dni v razpravi v parlamentu, a je nezaslišano krivičen do političnih strank narodnih in drugih manjšin, ki niso zastopane v parlamentu. Slovenska skupnost je odločno opozorila merodajne kroge, ki o tem odločajo v Rimu, na to kričečo diskriminacijo in ne bo od svoje pravične zahteve nikdar odnehala.

Med številnimi krajevnimi problemi je bil govor predvsem o konkretnih primerih onesnaževanja okolja v občini zaradi

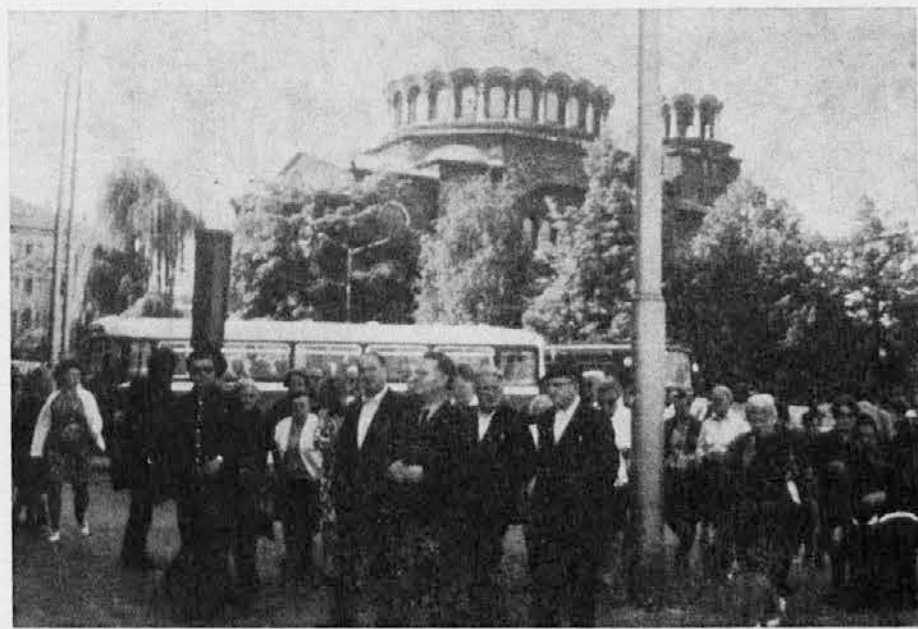
smradu, prahu in ropota raznih industrijskih podjetij.

V zvezi z zadnjim poslabšanjem odnosov med Italijo in Jugoslavijo zaradi ponovnega oživljanja tako imenovane »cone B« so prisotni predstavniki in somišljeniki Slovenske skupnosti soglasno potrdili stališče, ki ga je do problema zavzel izvršni svet organizacije v svoji izjavi z dne 2. aprila. Obenem so obsodili sumljivi molk italijanskih strank, posebno PCI, PSI in DC, ki se nočejo distancirati od stališča rimske vlade. Slovensko javnost so posebno razočarali komunisti in socialisti. Senator KPI Terracini je na proslavi padlih žrtev na Opčinah celo dejal, da ne ve, kdo ima prav v sporu za »cono B«.

Vse italijanske stranke so torej v tem za nas Slovence kritičnem trenutku potegnile skupaj in nas popolnoma razočarale ter izigrale naše življenjske interese. Zato so zavedni in značajni Slovenci v tem trenutku na strani Slovenske skupnosti, edine politične stranke, ki je zavzela jasno in nedvoumno stališče v korist celotne naše narodnostne skupnosti. Če hočejo italijanske stranke res ščititi življenjske interese slovenske manjšine, potem javnost od njih zahteva, da prenehajo s slepomljenjem ter zavzamejo jasno stališče.

Po treh letih zakona o razporoki

Osrednji statistični urad »ISTAT« je objavil podatke o številu razporok, do katerih je prišlo v razdobju let 1971-1973, ki sovpada z veljavo zakona o razporoki. V teh treh letih je bilo v Italiji izvršenih skupno 66.641 razporok. Prošenj za razveljavitev zakona je bilo vloženih precej več: 92.188, od katerih 55.615 leta 1971, 21.272 leta 1972 in 15.301 leta 1973. Kot je razvidno, je bilo največ prošenj vloženih v prvem letu veljavnosti zakona, ki so se nanašale predvsem na dolgoletne neurejene zakonske razmere. V primerjavi s številom prebivalstva je bilo v omenjenih treh letih največ razporok v Liguriji, Furlaniji, Laziju, Piemontu-Dolini Aosta, na Siciliji in v Lombardiji, najmanj pa v Umbriji, Moliseju, Basilikati, na Sardiniji in v Markah. Od 66.641 razporok se jih je 63,1 odstotka nanašalo na poroke, sklenjene pred letom 1951.

Na trgu Aleksandra Nevskega. Na sliki štirje od skupine, ki je obiskala namestnika bolgarskega patriarha Maksima škofa Joana: (od leve na desno v sredi) gg. Jurak, msgr. Turk, msgr. Simčič in msgr. dr. Klincec. V ozadju bazilika sv. Sofije

OKOLICA SOFIJE

Po postanku v Parku svobode smo zavili ven iz mesta proti obronkom gore Vitoša, ki je 20 km dolg in 18 km širok gorski masiv. Njegova povprečna višina je 1400 m, v Černem vrhu pa doseže gora Vitoša najvišjo točko 2290 metrov.

Vse območje je proglašeno za narodni park. Na njem je okoli 30 planinskih koč, pozimi pa so pobočja gore idealna smučišča.

8 km južnozahodno od Sofije se začneja pri vasi Bojana Panoramska cesta (Panoramen pat), ki vodi visoko na goro in pripelje do hotela Kopitoto (isti pomen kot v slovenščini, torej: kopito), odkoder je podnevi in ponoči čudovit razgled na spodaj ležečo bolgarsko prestolnico.

Z umetniškega vidika zelo pomembna in vredna ogleda je cerkev v Bojani. Hrani v notranjosti zelo dragocene freske, ki jih je s finim čutom naslikal leta 1259 neznan umetnik po naročilu bolgarskega kralja Konstantina Assena (1258-1277).

Freske se odlikujejo po razgibanem načinu podajanja oseb in se s tem zelo lo-

čijo od trdega bizantinskega stila. Poleg raznih verskih motivov je neznani umetnik upodobil dva kralja z ženama: že omenjenega Konstantina Assena z ženo Ireno in kralja Kalojana z ženo Desislavo.

Kralj Kalojan je dal cerkev v Bojani predelati z namenom, da bi služila kot grobnica bolgarskim kraljem, ki so takrat stolovali v Trnovem. Cerkev je sicer preuredil, počitka v njej pa ni našel.

PRETRESLJIVO SREČANJE

Popolne smo želeli videti hišo, v kateri je stanoval kasnejši papež Janez XXIII. Angel Roncalli, ko je bil apostolski delegat v Bolgariji.

V hiši sedaj stanujejo evharistinke, to je ženska redovna družba, ki se je v preteklem stoletju zelo zasedrila v Bolgariji, čeprav je francoskega izvora. Evharistinke, kot že ime pove, zelo častijo sv. Rešnje Telo. Dokler je vladala v Bolgariji verska svoboda, so imele zelo veliko šolskih zavodov. Po prihodu komunizma na oblast jim je bila odvzeta vsa imovina in podržavljena šolska poslopja.

(Drugi naprej)

Urednik »Katoliških misijonov« v Gorici

V ponedeljek 22. aprila se je mudil v Gorici urednik revije »Katoliški misijoni« lazarist Ladislav Lenček, ki živi v Argentini. Najprej je pri Sv. Ivanu opravil večerno mašo in spregovoril nekaj besed v duhovno vzpodbudo, nato pa je v mali dvorani Katoliškega doma ob skioptičnih slikah prikazal delo vseh naših misijonarjev in misijonark, ki delujejo trenutno v Aziji, Afriki in Južni Ameriki. G. Lenček zna prijetno pripovedovati. Ob njegovi besedi in slikah se je pred poslušalci razkril svoj svet dela in žrtvovanja za druge. Znova smo začutili, da je Cerkev po naravi misijonska, mi vsi pa poklicani, da vsak po svojih močeh to poslanstvo Cerkve uresničujemo.

Prijeten nastop svetokriške mladine

Svetokriška mladina, ki jo v okviru glasbene šole vadi poštvovalna s. Celina, je preteklo nedeljo prišla gostovat v Gorico, da pokaže kaj zna in zmora ter nastopila v Katoliškem domu.

Prijeten nastop, da nas je prijetno presenetila, saj je pokazala veliko izurjenost v rabi instrumentov in ubranost v pevskih točkah, vmes pa je poskrbela še za dve dobro podani šaloigri.

Sporod je imel dva dela in se je naglo in po programu razvijal. Nastopila sta dva zbora, mladinski in otroški, poleg njih pa še solisti v petju, ob klavirju, s harmoniko in ob elektroničnih orglah. Občudovali smo glasno in jasno izgovarjavo ter pogumni in privlačni nastop napovedalke.

Občinstvo je bilo zelo številno, kar je bilo za nastopajoče veliko moralno pri-

znanje. Upajmo, da bodo še našli priljubljenost, da spet pridejo med nas in nas seznanijo z dosežki svoje marljivosti in skupnih naporov.

† Franc Čampa

Pretekli teden je po dolgem trpljenju zatisnil oči v bolnišnici usmiljenih bratov goriški trgovec Franc Čampa. Pokojni je vodil znano trgovino »La Casalinga« na Travniku. Med prvo in drugo svetovno vojno je svoje blago prodajal našim gospodinjam na sejnih širih po primorski deželi. Tudi sedaj so ljudje radi zahajali v njegovo trgovino. Zadnja leta je veliko trpel za neozdravljivo boleznijo. Njegovi ženi Karolini in sinovom naše sožalje.

Seja sindikata slovenske šole v Gorici

V petek 19. aprila se je sestal odbor sindikata slovenske šole - tajništvo Gorica ter razpravljalo o raznih tekočih vprašanjih. Najprej je razpravljalo o pravnem položaju šolnikov in o vladnem predlogu s tem v zvezi. Ker je prosvetno ministrstvo dovolilo zborovanja šolnikov v ta namen v dneh med 17. in 22. aprilom med šolskimi urami, je sindikat sklenil, da bo o tem vladnem osnutku razpravljalo na posebnem sestanku slovenskih šolnikov v petek 10. maja. To pa zato, da ne bi izgubljali po nepotrebnem šolskega pouka. Kraj in točen čas bo sindikat sporočil kasneje.

Odbor sindikata je tudi razpravljalo o posebnem zakonskem osnutku za odpravo poskusnih dveh let profesorjem, ki so stopili v stalež in imajo za to potrebne pogoje. Zakonski osnutek bo predlagal goriški poslanec Dino Marocco.

Med omenjeno sejo je odbor imenoval dva člana v konzultu za slovensko manjšino v Gorici, ki bo verjetno začela kma-

PRAZNIK ŠPARGLJEV

bo v Standrežu
4. in 5. maja

lu s svojim delom. Sindikat bosta predstavljali prof. Vita Vesel in učiteljica Mariza Perat.

Ob koncu se je sindikat še zavzel za takojšnjo uresničitev členov 3 in 4 zakona Belci-Skerk v zadevi didaktičnih habilitacij.

Svetovno prvenstvo v nogometu

V mesecu juniju bo v Zahodni Nemčiji svetovno prvenstvo v nogometu. To bo gotovo največji športni dogodek leta, ki že povsod zbujajo pozornost. Tekme bodo od 13. junija do 7. julija, ko bo zadnja tekma za prvo in drugo mesto. Tekmovalo bo 16 moštev iz 16 držav, razdeljenih v štiri skupine po štiri moštva. Tekme bodo v devetih mestih Zahodne Nemčije in sicer: Zahodni Berlin, Hamburg, Hannover, Gelsenkirchen, Dortmund, Düsseldorf, Frankfurt, Stuttgart, München. Vsega skupaj bo 38 tekem.

Organizacijski odbor je natisnil 2.500.000 vstopnic, ki se bodo prodajale ob 10 do 30 nemških mark (od 2.500 do 7.500 lir). Za zadnjo tekmo 7. julija bodo stale vstopnice od 15 do 80 mark. Več kot polovico vstopnic so že prodali; določeno število so jih razdelili državam, katerih moštva bodo nastopila na tekmovanju.

Tako je Italija dobila za vsako tekmo 500 vstopnic, za tekme, kjer bo nastopilo italijansko moštvo, pa še 3.500. Iz Italije bo ob dnevi tekem vzpostavljen poseben letalski most.

Končno zmogovito moštvo bo dobilo poseben pokal, ki ga je mednarodni organizacijski odbor nanovo naročil, ker je prejšnji Rimetov pokal postal dokončna last Brazilijancev. Novi pokal ima tudi denarno vrednost, saj je iz srebra in zlata in stane okrog 25 milijonov lir.

Izločilne tekme bodo po naslednjem redu: Gelsenkirchen 18. junija Jugoslavija-Zaire (Kongo); 22. junija Brazilija-Zaire. Hannover 15. junija Urugvaj-Nizozemska; 19. junija Urugvaj-Bolgarija. Hamburg 14. junija Vzh. Nemčija-Avstralija; 18. junija Zah. Nemčija-Avstralija; 22. junija Vzh. Nemčija-Zah. Nemčija. Dortmund 14. junija Škotska-Zaire; 19. junija Nizozemska-Svedska; 23. junija Nizozemska-Bolgarija. Zahodni Berlin 14. junija Zah. Nemčija-Čile; 18. junija Čile-Vzh. Nemčija; 22. junija Čile-Avstralija. Düsseldorf 15. junija Švedska-Bolgarija; 23. junija Urugvaj-Svedska. Stuttgart 15. junija Argentina-Poljska; 19. junija Italija-Avstralija; 23. junija Italija-Poljska. Frankfurt 13. junija Brazilija-Jugoslavija; 18. junija Brazilija-Škotska; 22. junija Škotska-Jugoslavija. München 15. junija Italija-Haiti; 19. junija Poljska-Haiti; 23. junija Argentina-Haiti.

To prvenstvo ne bo samo velik športni dogodek, temveč tudi veliko finančno tveganje. Nemci so za ureditev stadionov in za zgradbo dveh novih (Gelsenkirchen in Dortmund) izdali nad 500 milijard lir. Kljub temu upajo, da bodo imeli dobiček, saj računajo, da jim bo samo od vstopnic ostalo čistega dve milijardi in pol lir. Se več jim bodo prinesle pristojbine za televizijske oddaje, zlasti pa še značke Tip in Tap, ki predstavljajo dva smešna nogometaša, blondince in zagorelega. Te značke že prodajajo kot spominke na letošnje svetovno prvenstvo in stanejo od 300 do 15000 lir.

Kot je razbrati iz zgornjih podatkov bo Jugoslavija igrala 13. junija v Frankfurtu proti Braziliji in bo to gotovo težko srečanje. 18. junija bo nastopila v Gelsenkirchenu proti Zaire (Kongo), 22. junija v Frankfurtu proti Škotski.

Italijansko moštvo bo nastopilo 15. junija proti Haitiju in bi tekma ne smela biti prehuda preizkušnja za Italijane, 19. junija v Stuttgartu proti Argentini, ki bo gotovo trd oreh, 23. junija na istem stadionu proti Poljski.

Polfinalne tekme bodo zadnji teden junija in prvi teden julija. Za 3. in 4. mesto bo tekma 6. julija v Münchnu, zaključna tekma za 1. in 2. mesto pa 7. julija prav tako v Münchnu.

Ljubitelji nogometa, ki jih je zelo veliko po celem svetu, čaka silno napeto pričakovanje, kako se bodo izkazala razna moštva in zlasti, kdo bo novi svetovni prvak v nogometu.

Za misijone: Antonija Živic 20.000; Berta Zugna 2.000; Vera Gentili ob obletnici mamine smrti 5.000 lir.

PEVSKI ZBOR RUPA-PEČ

priredi v nedeljo 28. aprila ob 15. uri v Rupi na novem prostoru ob cerkvi tradicionalni

praznik frtalje sv. Marka

Nastopili bodo:

- Ansambel Lojzeta Hledeta iz Števerjana
- Števerjanski fantje
- Mlad rupenski harmonikaš
- Otroški vrtec Rupa-Peč
- Osnovna šola Rupa-Peč
- Moški pevski zbor Rupa-Peč
- Mešani pevski zbor Rupa-Peč
- Moški pevski zbor »Mirko Filej iz Gorice«

Zaradi tehničnih zaprek odpade nastop skupine iz Karlovca. Odpade tudi gostovanje Karlovčanov to soboto v Doberdolu. Ves dan bo deloval dobro založen buffet z domačimi jedili in pijačo. V primeru slabega vremena se bo praznik vršil eno naslednjih nedelj v maju.

DAROVI

Za Katoliški glas: namesto cvetja na grob Angele Tence darujeta sestra Fani in Slavica po 5.000; družina Košuta v isti namen 10.000 lir.

Za moški zbor »M. Filej« (da se zmanjša primanjkljaj v blagajni in za enotne obleke): g. Perin iz Števerjana 5.000 lir.

Ob 30-letnici smrti župnika Jožefa Strancarja daruje N. N. za Alojzijevešče, Zavod sv. Družine in Slovensko duhovnijo v Gorici po 10.000 lir.

Za Marijanišče: v blag spomin sestre Angele Tence daruje Fani 5.000 lir.

Za novi oltar v Bazovici: Stopar Viktor 10.000, Visintin Anton 10.000, Grion Lučko 2.000, Justina Grgič iz Padrič 2.000, Križmančič Franc 5.000, Križmančič Pepka 3.000, Križmančič-Metlika 10.000, Marija Cufar 2.000, Bernetič Vida 3.000, Pjerina Sahar 2.000, N. N. 2.000, ob krstu Roberta Renčelj starši in botri 32.000, Marija Razem 5.000, Grgič Marica 2.000, v spomin Angela Zagar žena Pjerina 4.000, Ervina in Mario Križmančič 10.000, cont. Smechia 5.000, Ivica Mahnič Simonič 10.000, Andrej Križmančič 5.000, Lucio Baitz 10.000, Gelletti 10.000, v počastitev pok. Franceta Schwamberger svakinja 15.000, N. N. 10.000, v spomin Olge Grgič sestra iz Turina 15.000, Antonija Zagar 1.000, Ivanka Grgič 1.000, N. N. 10.000, Macarol Marija 1.000, Križmančič Pepka 10.000, ob krstu Matejke Grgič 10.000, Openc 1.000, družine iz Trsta 10.000, v počastitev Elide Della Torre sin Ansegisido 50.000, v počastitev Jožefa Bizjak N. N. 2.000, v počastitev pok. Jožeta Fonda žena 4.000, Pjerina Zagar v spomin pokojnih Fonda iz Peska 3.000, Antonija v spomin Angela Zagar 10.000, Darinka Leban 15.000, Marija Zagar 2.000, Karlo Križmančič 5.000, Milka Milkovič iz Gropade 10.000, N. N. 2.000, Kalc Marija 1.000, N. N. iz Gropade 5.000 lir.

Za ogrevanje cerkve: Križmančič Marija 3.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Slovensko ljudsko gibanje iz Trsta bo imelo svoj redni občni zbor v petek 26. aprila ob 20. uri na sedežu v ul. Donizetti 3-I. Delo občnega zbora bo potekalo po običajnem dnevnem redu. To obvestilo velja tudi kot vabilo.

V petek 3. maja ob 20.30 bo uprizorilo SS gledališče v Trstu v Kulturnem domu Ibsenovo igrano »Strahovi«. Igra je za abonma red A - premierski.

LJUBLJANSKA TV

Sporod od 28. aprila do 4. maja 1974

Nedelja: 9.30 Vojna in mir. 11.05 Otroška matineja. 12.35 Nedeljsko popoldne. 18.10 »Ziveti svobodno«, film.

Ponedeljek: 17.45 Moko, Moko... 18.30 Na daljnem severu. 20.40 Sofokles: »Antigona«, SNG Celje. 21.50 Kult. diagonale.

Torek: 16.45 Kapljica vode. 17.25 Košarka Jugoslavija: Argentina. 21.30 Reymont: »Kmetje«.

Sreda: 9.15 S pesmijo v praznik. 9.45 »Ljubzen«, jug. film. 11.00 Naj živi pesem. 16.55 »Beli kamen«, film. 18.15 Košarka. 20.35 »Ogenj«, film. 20.50 »Veselic«, film.

Četrtek: 8.50 Indijanci v Mali vasi. 10.15 Vojaški orkester. 11.00 Cirkus. 15.35 Sporodilo velike puntarije. 16.25 Nogomet Velež: Bor. 18.15 Košarka Jugoslavija: SZ. 20.35 Vest in pločevina.

Petek: 17.40 Veseli tobogan: Sladki vrh. 18.20 Na srebrnih smučinah. 18.55 Vitamini in minerali. 20.40 »Štirje jezdec apokalipse«, film.

Sobota: 14.45 Nogomet Liverpool: Newcastle United. 18.10 »Simfonija gozda«, film. 22.00 Cannon.

OBVESTILA

Prihodnji teden paginacija že v torek

Ker je prihodnje sredo državni praznik 1. maja, bomo naš list paginirali že v torek 30. aprila popoldne. Dopisi naj bodo na uredništvu lista tisti dan do 10. ure. List bo izšel kot običajno v četrtek.

Večerna nedeljska slovenska sv. maša pri kapucinih bo od prihodnje nedelje ob 20. uri.

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 23.15. **Dejstva in mnenja:** 14.30 (samo ob delavnikih).

Sport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Sporod od 28. aprila do 4. maja 1974

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 11.15 Mladinski oder: »Sussi in Biribissi«. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo... 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 16.15 Nedeljski koncert. 17.00 Sport in glasba. 18.00 »Ljudje v viharju«. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Melodije v polmrazu.

Ponedeljek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Pregled slov. tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Glas in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 20.35 Slovenski razgledi. 22.15 Pesmi brez besed.

Torek: 11.35 Pratika. 12.50 Medigra na pihala. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Komorni koncert. 19.10 Šaljive zgodbe F. Mikuletiča. 19.20 Za najmlajše. 20.35 G. Verdi »Luisa Miller«, opera.

Sreda: 8.30 Godba na pihala iz Nabržine. 9.00 Praznična matineja. 10.00 Simfonični plesi. 11.15 Mladinski oder: »Deklika šla je po vodo«. 11.35 Opoldne z vami. 15.45 »Kralj na Betajnovi«. Drama. 17.15 Za mlade poslušavce. 18.30 Koncert. 19.10 Pesmi in pričevanja o delu. 19.30 Zbori in folklor. 20.30 Simfonični koncert. 21.00 Za vašo knjižno polico. 21.45 Film. glasba.

Četrtek: 11.35 Slovenski razgledi. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Nove plošče resne glasbe. 19.10 Marjine božje poti: Stara gora. 19.25 Za najmlajše. 20.35 »Kraška balada«. Drama. 21.30 Skladbe davnih dob. 22.00 Glasba v noč.

Petek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. 19.00 Popevke. 19.10 Vojeslav Mole. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Koncert. 21.30 V plesnem koraku.

Sobota: 11.35 Poslušajmo spet. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Koncertisti naše dežele. 19.10 Družinski obzorik. 19.25 Revija zborovskega petja. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Vila ob jezeru«. Dram. roman. 21.30 Vaše popevke.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 70 lir, osmrtnice 100 lir, k temu dodati 12 % davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

Odkritje spomenika padlim za svobodo na Vrhu

Vrh je sicer majhna vas na Krasu v občini Sovodnje občine, saj šteje komaj 200 prebivalcev; je pa v letih 1941-45 dal velik krvni davek za boljše dni našega ljudstva. 15 vaščanov je v tem času umrlo ali padlo v partizanih, v taboriščih, kot talci in kot žrtve nacifašizma.

Ze pred štirimi leti je prišla iz vrst samih vaščanov pobuda za postavitev spomenika tem padlim, preteklo soboto 20. aprila pa so jo mogli kronati z uspehom. Udeležba je bila res številna, ozračje dostojanstveno, mnogo je bilo praporov, prisotni so bili župani 15 okoliških občin, zelo veliko je bilo Italijanov in Furlanov. Ves sporod in skoro vsi govorili so bili dvojezični, kar je potek svečanosti precej podaljšalo.

Ob treh popoldne je z Large, to je travnika, na katerem prirejajo na Vrhu poletne prireditve, krenila dolga povorka udeležencev proti spomeniku. Pozdravni govor je imel sovodenski župan Jožef Češut; ob zvokih žalostinke je bil spomenik odkrit. Ob njega je bilo položenih 25 vencev.

Pripravljalni odbor je želel, da se spomenik tudi blagoslovi in se mu da tako pečat vzvišenosti, trajnosti in medsebojne povezanosti. Blagoslov je izvršil krajevni župnik, ki je v kratkem nagovoru najprej razložil smisel in pomen tega verskega obreda.

Dejal je, da bo blagoslov izločil spomenik iz posvetne rabe. Spomenik ni samo skupek zloženih kamnov, ampak je simbol skupne volje naših ljudi, ki hočejo živeti v popolni svobodi, narodni, verski in ideološki na tem s krvjo prepojenem koščku drage nam domače zemlje.

Spomenik je častna oddolžitev preživelih tistim, ki so umrli zato, da bi mogli mi uživati tiste trajne vrednote, zaradi katerih življenje postane lepo: vero naših prednikov, jezik naših očetov in mater, blagodati naše rodne grude, socialni mir in dostojno sožitje z našimi sosedi.

Spomenik naj bo trajen spomin na žrtev, ki so jo padli doprinesli. V tem oziru spominja spomenik tudi na Kristusovo žrtev, ki jo je krščanski svet proslavljal v velikem tednu. Padli za svobodo so šli po Kristusovi poti: dali so življenje za druge; zato bo njih spomin kot Kristusov večni.

Spomenik je za vse preživele tudi resno opomin: kri padlih nas mora povezovali in ne razdvajati; utrjevati nas mora v zvestobi narodu, materinem jeziku in svetlim izročilom naših prednikov. Brez te zvestobe bi bilo to slavlje le leporečje,

ki ne rodi drugega kot kup besedi, katere padejo v prazno.

Končno nas spomenik vodi v onostranstvo. Duh je močnejši kot telo in zato živi naprej. Tudi duh naših padlih živi naprej in živi med nami. Izrazi te resnice je božja njiva, na kateri počivajo pod znamenjem Križanega. Ko z blagoslovom izražamo vero v njih nesmrtnost, si istočasno želimo, da bi ostal za nas prav tako nesmrten zgled njihove žrtve, ki so jo doprinesli.

Po tem uvodu je domači župnik izvršil blagoslov spomenika z besedami: Blagoslovi Gospod Jezus Kristus ta spomenik, ki ga je izklesala in postavila človeška roka, da bi se ob njem spominjali tistih, ki so po tvojem zgledu dali življenje za druge zato, da bi mi živeli v svobodi božjih otrok.

Po opravljenem blagoslovu so nastopili šolski otroci z recitacijo, predsednik domačega PD »Danica« prof. Polde Devetak pa je prikazal kulturno zgodovino Vrha.

Med posameznimi točkami, ki jih je napovedoval predsednik pripravljalnega odbora prof. Venko Devetak, sta prisotna pevska zbora PD Danica z Vrha in »Oton Zupancič« iz Standreža zapela več pesmi; navzoča je bila tudi godba na pihala iz Doberdola.

Glavna govornika sta bila poslanec v rimskem parlamentu Albin Škerk in podtajnik v notranjem ministrstvu senator Bruno Lepre.

Prvi del Škerkovega govora je bil posvečen fašističnemu prvaku Almiranteju, ki je v Trstu na shodu izrekel grožnjo, da je treba »slovenski bacil« dokončno odstraniti. Škerk je to grožnjo z vso odločnostjo ožigosal. Nato pa je Škerk svoj govor spremenil v volivni nastop za glasovanje za ohranitev razporeke. Bila je to neokusna instrumentalizacija vzvišene svečanosti, ki je v mnogih navzočih pustila neugodno občutje. Zakaj skruniti lepo spominsko svečanost z izpadom zoper tiste, ki bodo po svoji vesti glasovali zoper razporečivni zakon? Niso mar naši rajni padli tudi za svobodo mišljenja in izražanja svojega stališča?

Senator Lepre je bil v tem oziru različen od Škerka. Svoj govor je posvetil poudarjanju antifašističnega boja, ki je družil Italijane in Slovence. Pri tem je izrekel zanimivo trditev, da če ne bi bilo italijanskega partizanstva, bi meje danes stale drugje, v škodo Italije seveda.

Po govorih je Tržaški partizanski zbor ves čas ubranovo svečanost zaključil z nekaj udarnimi pesmimi.

—ej